«БЕКІТЕМІН»
Басқарма Төрағасы – Ректор м.а.
_____ Б. Мырзаев
«30» 10 2026 ж.

2026-2027 оқу жылына «6В11106 – Спорттық туризм» білім беру бағдарламасының

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БОЙЫНША КЕШЕНДІ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

(Туризм негіздері, Туризм менеджменті, Туристік-спорттық дайындық)

Түркістан, 2026

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Кешенді емтихан бағдарламасы (Туризм негіздері, Туризм менеджменті, Туристік-спорттық дайындық) «6В11106 – Спорттық туризм» білім беру бағдарламасының негізінде құрастырылған.

Кешенді емтихан бағдарламасы «Туризм» мектебінің мәжілісінде қаралған.
«20» 10 2026 ж., № 3 хаттама

Мектеп директоры _____ С.Нахипбекова

Кешенді емтихан бағдарламасы Оқу-әдістемелік кеңес мәжілісінде қаралған.
«23» 10 2026 ж., № 3 хаттама

Оқу-әдістемелік кеңес төрайымы _____ Л.Шалабаева

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

МАЗМҰНЫ

1. Кешенді емтиханның мақсаты 4
2. Кешенді емтиханды өткізу тәртібі 4
3. Білім алушының білімін бағалау критерийлері мен көрсеткіштері 5
4. Кешенді емтиханға ұсынылған пәндер тізімі 6
5. Кешенді емтихан өткізілетін пәндердің мазмұны 7
   5.1 Туризм негіздері 7
   5.2 Туризм менеджменті 10
   5.3 Туристік спорттық-дайындық 13
6. Кешенді емтихан сұрақтары 17
7. Ұсынылатын әдебиеттер 21

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

1. КЕШЕНДІ ЕМТИХАННЫҢ МАҚСАТЫ

«6В11106 – Спорттық туризм» білім беру бағдарламасы бойынша кешенді емтиханның мақсаты түлектердің дайындық деңгейінің жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптарына сәйкестігін анықтау болып табылады. Сонымен бірге түлектің теориялық білімі мен практикалық дағдылары білім беру бағдарламасына сәйкес тексеріледі.

Кешенді емтихан бітірушілердің қорытынды аттестаттауы болып табылады.

Қорытынды аттестаттаудың мақсаты жоғары білімнің білім беру бағдарламасын зерделеу аяқталғаннан кейін қол жеткізілген оқыту нәтижелерін бағалау.

2. КЕШЕНДІ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ТӘРТІБІ

Кешенді (пәнаралық) қорытынды аттестаттау емтиханы академиялық күнтізбеге сәйкес өткізіледі. Толық оқу курсын аяқтаған (кем дегенде 240 кредит игерілген) және оқу жоспарында қарастырылған барлық сертификаттау сынақтарынан сәтті өткен білім алушылар емтиханға жіберіледі.

Білім беру бағдарламасына арналған кешенді емтиханды аттестаттау комиссиясы (АК) басқарады. АК төрағасы мен комиссия құрамын Басқарма Төрағасы – Ректор бекітеді.

Білім беру бағдарламасындағы кешенді (пәнаралық) емтихан бағдарламасы білім алушыларға емтиханның өткізілетін күніне дейін бір айдан кешіктірілмей беріледі.

Білім алушының АК-ға берген жауаптарын талқылау және қорытынды бағалау жабық мәжілісте, қорытынды баға - баллдық-рейтингтік мәнде анықталады (кесте). Білім беру бағдарламасындағы кешенді (пәнаралық) емтиханның нәтижелері білім алушыларға АК-ның жабық мәжілісінен кейін дереу жеткізіледі.

Қорытынды аттестацияда «қанағаттанарлықсыз» баға алған білім алушы оқудан шығарылады. Қорытынды аттестациядан келесі оқу жылы қайтадан өтуге рұқсат беріледі.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

3. БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ БІЛІМІН БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ МЕН КӨРСЕТКІШТЕРІ

№	Әріптік жүйедегі бағалау	Сандық эквивалент бойынша	% -дық мазмұны	Дәстүрлі жүйедегі бағалау	Бағалау критерийлерінің көрсеткіштері
1	2	3	4	5	6
1	A	4,0	95-100	өте жақсы	1. Қазіргі теорияны ескере отырып, материалды толық әрі дұрыс баяндайды; 2. Теориялық білімді практикамен байланыстырады; 3. Терминологияны еркін меңгерген; 4. Себеп-салдарлық байланыс орнатады; 5. Болжам жасай алады; 6. Қосымша сұрақтарға сенімді жауап береді.
2	A-	3,67	90-94		1. Қазіргі теорияны ескере отырып, материалды дұрыс баяндайды; 2. Жауаптарын толық айтады, өз бетінше қорытынды жасап, жалпылай алады; 3. Терминологияны жақсы меңгерген; 4. Себеп-салдарлық байланыс орнатады; 5. Қосымша сұрақтарға толық жауап береді.
3	B+	3,33	85-89	жақсы	1. Материалды жақсы жеткізеді; 2. Жауаптарды толық айтады, өз бетінше қорытынды жасап, жалпылай алады; 3. Терминологияны меңгерген; 4. Логикалық ойлау жүйесіне ие. 5. Қосымша сұрақтарға жауап береді.
4	B	3,0	80-84		1. Негізгі материалды біледі; 2. Дәлелді мысалдар келтіреді; 3. Жалпылау мен қорытынды жасайды; 4. Терминология мен баяндау логикасында дәлсіздіктерге жол береді; 5. Қосымша сұрақтарға жауап береді.
5	B-	2,67	75-79		1. Негізгі материалды біледі, бірақ жауабы жүйесіз және және логикасыз; 2. Терминдерді қолдануда дәлсіздіктерге жол береді; 3. Қосымша сұрақтарға жауап беру кезінде қателіктер жібереді.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

6	C+	2,33	70-74		1. Тек теориялық білім негіздері бар; 2. Қорытынды жасауды және жалпылауды білмейді; 3. Терминологияны қолдана алмайды; 4. Қосымша және нақтылау сұрақтарына жауап береді.
7	C	2,0	65-69	қанағаттанарлық	1. Негізгі материалды толық меңгермеген; 2. Логикалық ойлау жүйесіне ие емес; 3. Жауабы қысқа; 4. Қосымша сұрақтарға толық жауап бермейді.
8	C-	1,67	60-64		1. Негізгі материалды толық меңгермеген; 2. Дәлсіздіктер жібереді, қорытынды мен жалпылау жасай алмайды; 3. Логикалық ойлау жүйесіне ие емес; 4. Қосымша сұрақтарға жауап берудегі қателіктері бар.
9	D+	1,33	55-59		1. Материалдың едәуір бөлігін білмейді; 2. Материалды нашар меңгерген; 3. Сұраққа жауап беру логикасын білмейді; 4. Қосымша сұрақтарға жауап беруде қиналады.
10	D	1,0	50-54		1. Теория негіздерін білу және түсінуде елеулі дәлсіздіктер жібереді, түсінігінің үстірттігі материалды толық ұғынуға кедергі келтіреді, бірақ оқытушының жетелеуші сұрақтарының көмегімен дұрыс қорытынды жасай алады.
11	FX	0,5	25-49	қанағаттанарлықсыз	1. Білімі жүйесіз, материалдың мәнін түсінбей баяндайды; 2. Комиссия мүшелерінің қосымша сұрақтарына жауап бере алмайды.
12	F	0,0	0-24		1. Білім алушы өзінің теориялық және практикалық білімі мен дағдыларын нөлдік деңгейде көрсетті және қателіктерін түзете алмайтындығын байқатты.

4. КЕШЕНДІ ЕМТИХАНҒА ҰСЫНЫЛҒАН ПӘНДЕР ТІЗІМІ

1. Туризм негіздері
2. Туризм менеджменті
3. Туристік-спорттық дайындық

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5. КЕШЕНДІ ЕМТИХАН ӨТКІЗІЛЕТІН ПӘНДЕРДІҢ МАЗМҰНЫ

5.1. ТУРИЗМ НЕГІЗДЕРІ

«Туризм негіздері» **мақсаты** – рекреациялық және туристік индустрияның негізгі ұғымдарын, сондай-ақ олардың жұмысын әртүрлі табиғи және әлеуметтік-экономикалық жағдайларда ұйымдастыру принциптерін зерттеу.

«Туризм негіздері» пәні бойынша **оқыту нәтижелері:**

– Туризмнің қазіргі теориясын кеңістіктік және әлеуметтік-экономикалық құбылыс ретінде сипаттау.

– Қолданыстағы нормативтік-құқықтық базаны, тұрақты туризмнің тұжырымдамасы мен принциптерін қарастыру.

– Туризм саласындағы теориялық және әдістемелік білімді практикада қолдану.

5.1.1. Рекреациялық географияның негізін қалаушы ұғымдар

Бос уақыт, оның функциясымен адам өміріндегі орны. Бос уақыттағы уақыт аралығын анықтау. Бос және рекреациялық уақыт: ұғым, арақатынас, құрылым және қызметтер. Рекреациялық іс-әрекет туралы түсінік, оның территориялық бөлінуі – күнделікті, апталық, жылдық рекреация. Демалыс адам қызметінің бөлігі ретінде. Рекреация анықтамасы адамның тұрақты жерінен тыс жердегі қызметі ретінде. Туризм рекреацияның бөлігі ретінде. Демалыс – рекреация – туризм – экскурсия ұғымдарының ара қатынасы. Ғылыми-техникалық революция, оның оң және теріс көріністері. Адамның физикалық және психикалық күшін қалпына келтіру.

5.1.2. Рекреациялық қажеттіліктер рекреациялық іс-әрекетінің кеңістіктік-уақыттық ұйымдастырылуының негізі ретінде

Рекреациялық қажеттіліктер түсінігі. Рекреациялық қажеттіліктер рекреациялық іс-әрекетінің ұйымдастырылуының негізі. Қоғамдық, топтық және жеке рекреациялық қажеттіліктердің өзара әрекеті. Рекреациялық қажеттіліктерді зерттеудің бағыттары мен әдістері. Рекреациялық қажеттіліктерді зерттеудің әлеуметтану әдістері. Рекреанттар топтарының табиғи және әлеуметтік-экономикалық рекреациялық ресурстарға, рекреациялық аудандардың типтеріне, рекреациялық әрекеттер циклдеріне, демалыс орындарының архитектуралық-жобалық құрылымының ерекшеліктерін, демалысты өткізудің активтік деңгейіне, әлеуметтік контактілердің тығыздығына қарай таңдамалары туралы түсініктер.

5.1.3. Рекреациялық қызмет әлеуметтік-экономикалық өмір салты элементі ретінде

Рекреациялық іс-әрекет - әлеуметтік-экономикалық құбылыс және халықтың өмір сүруінің элементі ретінде. Мәні, құрылымы, классификациясы. Рекреациялық іс-әрекет психоэмоциялық құбылыс ретінде. Рекреациялық іс-әрекет – территориялық рекреациялық жүйелердегі (ТРЖ) жүйе құрушы фактор негізі ретінде. Еңбек тәртібі мен демалыс тәртібінің арақатынасы. Рекреациялық іс-әрекеттегі қоғамдық функциялардың негізгі топтарының сипаттамасы. Рекреациялық іс-әрекеттердің технологиялық функциялары. Рекреациялық іс-әрекеттердің жүйелері мен циклдері. Тәуліктік, демалыс және өмірлік циклдерінің құрылысы. Рекреациялық қызмет көрсету материалды емес өндіріс сферасының саласы ретінде. Рекреациялық жүйе және территориялық рекреациялық жүйелер түсініктерінің арақатынасы: сала және мекеме. Рекреациялық сала мен туризм индустриясы. Рекреациялық саланың арнайы ерекшеліктері.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5.1.4. Рекреациялық география - қоғамдық географиялық ғылымның жаңа саласы

Рекреациялық мәселелерді зерттеулердің «географиялығы». Рекреациялық зерттеудің пәнаралық сипаты. Рекреациялық география - қоғамдық-географиялық ғылым ретінде. Объектінің анықтамасы және зерттеудің пәні және территориялық рекреациялық жүйе туралы түсініктер (В.С. Преображенский, Л.И. Мухина, Ю.А. Веденин, И.В. Зорин). Рекреациялық жүйенің антропоцентрикалық мәні. Рекреациялық географияның адам, қоғам және оның іс-әрекеті туралы білім жүйесінде алатын орны; қоғамдық, жаратылыстық, техникалық ғылым жүйелерінде алатын орны. Рекреациялық-географиялық зерттеулердің қажеттілігі. Рекреациялық географияда қолданылатын негізгі түсініктер. Рекреациялық іс-әрекеттердегі статистикалық есеп беру тәсілдері. Рекреациялық географияның міндеттері. Рекреациялық география және тәжірибе. ТРЖ, оны құрайтын жүйелер байланысы рекреациялық іс-әрекетердің жүйелік талдауы және оған қызмет көрсету пәні ретінде. В.М. Кривошееваның және И.И.Зоринның матрицасы. ТРЖ шағын жүйелерінің нақты өзара байланыстарын талдау. Демалыс географиясы туралы түсінік. Рекреациялық және туризм географиясын зерттеудегі объекті мен пәндегі айырмашылықтар мен ұқсастықтар. Рекреациялық география мен туризм географиясы - ұғымдарының ара қатынасы. Туризм географиясында қолданылатын негізгі түсініктер мен атау сөздер. «Туризм» және «турист» термин сөздерінің шығу тегі. Туризм және туристер туралы қазіргі көзқарастар. Туризмнің жұмыстық және концептуалдық дефиницялары. Саяхаттаушы тұлғалар және уақытша келушілер. Демалыс және туризм дамуының алғышарттары мен ресурстары және рекреациялық потенциалы туралы түсінігі. Туристік-рекреациялық ресурстардың «аттрактивтілігі». «Рекреацияның шаруашылық потенциалы», туристік территориялардың таксономиялары туралы түсінігі. Туристік инфрақұрылым және туристік шаруашылық.

5.1.5. Қазіргі туризмнің жіктелуі

Қазіргі туризмнің жіктелуі, оның күрделігі жалпыға бірдей көзқарастардың жоқтығы. Бұл жіктеулердің маңызы. Саяхат мақсатынан шығып отырған туризм жіктелуі туралы сұрақтың талқылануы. Рекреациялық, іскерлік, діни, этикалық туризм. Жалпылық, элитарлық, коммерциялық, әлеуметтік, ұйымдасқан, өзіндік, белсенді және белсенді емес, көліктік және экологиялық туризм.

5.1.6. Территорияны рекреациялық бағалау

Демалыс пен туризм дамуының табиғи және әлеуметтік-экономикалық алғышарттары, туристік-рекреациялық ресурстарға көшу. Табиғи, әлеуметтік-экономикалық, туристік-рекреациялық ресурстар, олардың туризм дамуындағы ролі мен маңызы. Туристік-рекреациялық ресурстардың маңызды сипаттамалары. Демалыс және туризм мақсаттары үшін туристік-рекреациялық ресурстарды бағалау және жарамдылығын анықтау – туризм географиясының басты міндеттерінің бірі. Бағалау шкалалары. Табиғи рекреациялық ресурстарды бағалаудың үш негізгі түрлері: медико-биологиялық, психологиялық-эстетикалық, технологиялық. Рекреациялық ресурстардың сапалық және балдық бағалау формалары. Бағалаудың әдістемелік көрсеткіштерін өңдеу бойынша Л.И. Мухинаның жұмыстары. Ю.А. Веденин, Н.И. Мирошниченко, Е.А. Котляров, Я. Варшиньскийлардың ойлары. «Тартымдылық коэффициенті (жарамдылық)». Территорияның «жиынтық туристік-рекреациялық потенциалына» баға берудегі көзқарастар.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5.1.7. Туристік территорияны аудандастыру

Тиімді ғылыми-нақтыланған туристік территорияларды аудандастырудан халық шаруашылығының саласы ретінде туризмнің территориялық ұйымдастырылуы мен әсерлі дамуының тәуелділігі. Туристік аудандастыру мақсатында бұрынғы КСРО және Ресей үшін территорияны зерттеу дамуының тарихы. Н.С. Мироненко, И.Т.Твердохлебов, Б.Н. Лиханов, В.С. Преображенский, Е.А. Котляров еңбектері. Демалыс пен туризм үшін Қазақстан территориясын аудандастыру талпыныстары. Түсініктер ара қатынасы: «рекреациялық аудан», «туристік аудан», осы түсініктердің қысқаша эволюция тарихы. Туристік аудандарға тән ерекшеліктер мен олардың құрылу механизмі. Салалық (интегралдық) әлеуметтік-экономикалық аудан ретінде туристік аудан туралы түсінік. Туристік аудандастырудың әдістері. Туристік аудандар таксономиясы.

5.1.8. Туризм анықтамасының мәні

Туризм күрделі кеңістіктік әлеуметтік-экономикалық құбылыс пен күрделі қоғамдық шаруашылық жүйесі ретінде. Отандық және шетел ғалымдарының туризм анықтамасына концептуалды және мәндік әр түрлі көзқарастары. Дүниежүзілік Туристік Ұйыммен (ДТҰ) қабылданған қазіргі туризмнің концептуалды моделі («туризм индустриясы»), оның шағын жүйелері (элементтері) және олардың бір-бірімен, сыртқы ортамен байланыстары. Туристік жүйенің жұмыс механизмін түсіндіру. Туризм индустриясы туралы түсінік. Туристік кәсіпорындар туристік қызметтерді өндіретін туризм индустрия құрамының бір бөлігі ретінде. Туроператорлар мен турагенттер, туристік кәсіпорындар мен олардың қызметінің сипаттамасы. Өндірудің материалдық және материалдық емес сферасындағы кәсіпорындар, мекемелер мен ұйымдардың жиынтығы ретінде туризм индустриясының түсінгімен, олардың туристерге арналған тауарлар мен қызметтерді өндіру, бөлу, алмастыру және тұтынуды қамтамасыз етуі. Сондай-ақ туристік-рекреациялық ресурстарды пайдалану мен игеру және туризмнің материалдық-техникалық базаларын құруды қамтамасыз етеді.

5.1.9. Туристік нарықты функциялау

Туристік сұраныс, материалды-тұрмыстық және мәдени-танымдық қызығушылықтарды қанағаттандыра алатын, әр-түрлі қызметтер және тұтыну заттары кешеніне тұтынушы сұранысының жаңа формасы ретінде. Туристік өнім туралы түсінік. Туристік сұранысқа тән ерекшеліктер. Туристік сұраныс әсерінен қалыптасатын факторлар. Туристік ұсыныс туристік құндылықтардың және көрсетілетін туристік қызметтердің жиынтығы ретінде. Туристік ұсыныстар тәуелді болатын элементтер. Туристік аттрактивтілік қалыптасқан ұсыныс ретінде. Туристік нарық, оның ерекшеліктері. Туризмдегі алу-сату үдерісі.

5.1.10. Туризм экономика саласы ретінде

Экономиканың саласы ретіндегі туризмнің ерекшеліктері: бір уақытта өнімнің өндірілуі мен сатылуы, туристік өнімнің бір жерде өндіріліп, пайдалануы, өндірілетін объектіге тұтынушыны қызмет көрсетілгенге дейін көлікпен тасымалдау, туристік өнімнің «өзін өзі шығаруы», тұтынылатын туристік агрегирдік ресурстардың өзіндік түрі. Туристік қызмет көрсетудің мәні мен мазмұны, ол күрделі кешенді, ұзақ мерзімді және уақыты мен орны әр түрлі өндірістің үрдісі, әр түрлі қызмет түрлері мен тауарлардың ұсынысы және сатылуы. Туризмдегі қызмет көрсету – бәсекелестік күрестегі ең күшті қару. Туристік қызмет көрсету сапасының критерийлері мен көрсеткіштері. Туристік қызмет көрсету сапасын балдық әдіспен

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

бағалау.

5.1.11. Туризмнің табиғи және әлеуметтік-мәдени ортаға әсері

Туризмнің табиғи және әлеуметтік-мәдени ортаға оң және теріс әсерлері. Жаһандану жағдайында туризмді дамытудың негізгі сыртқы әсерлері. Туристік қызметтің қоршаған ортаға, табиғи ресурстарға және экологиялық тепе-теңдікке ықпалы. Туризмнің жергілікті халықтың өмір сүру салтына, мәдени құндылықтары мен тарихи мұрасына әсері. Туризмнің жағымсыз салдарын азайту және табиғи-мәдени ресурстарды сақтаудың негізгі бағыттары.

5.1.12. Тұрақты туризмнің мақсаттары

Тұрақты туризмнің тұжырымдамасы. ЮНВТО және ЮНЕП тұжырымдаған тұрақты туризмнің он екі мақсаты, олардың мазмұны мен маңызы. Тұрақты туризмнің экономикалық, әлеуметтік және экологиялық құрамдас бөліктерінің өзара байланысы. Туристік ресурстарды ұтымды пайдалану, жергілікті қауымдастықтардың әл-ауқатын арттыру және мәдени мұраны сақтау қағидаттары. Тұрақты туризм мақсаттарын жүзеге асырудың туристік дестинациялардың ұзақ мерзімді дамуына ықпалы.

5.1.13. Туристік өнімнің мәні және құрылымы

Туристік өнімнің мәні, құрамы және жобалау кезеңдері. Туристік маршруттар туралы түсінік. Туристік маршруттардың негізгі түрлері және олардың жіктелу ерекшеліктері. Туроператорлық және турагенттік қызметтің туристік өнімді қалыптастырудағы орны. Туристік өнімнің негізгі құрамдас бөліктері: тасымалдау, орналастыру, тамақтандыру, экскурсиялық және қосымша қызметтер. Туристік өнімнің кешенді сипаты және оның туристердің қажеттіліктерін қанағаттандырудағы ерекшеліктері. Туристік маршруттарды саяхат мақсатына, ұзақтығына, қозғалыс тәсіліне және аумақтық қамтылуына қарай жіктеу.

5.1.14. Туристік қызметті мемлекеттік реттеу

Туризм саласын мемлекеттік реттеудің қажеттілігі мен мақсаттары. Туристік қызметті мемлекеттік реттеу әдістері мен құралдары. Қазақстан Республикасындағы туристік қызметті реттеудің нормативтік-құқықтық негіздері және мемлекеттік органдардың негізгі функциялары. Туристердің құқықтары мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету, туристік ресурстарды қорғау және туристік қызмет көрсету сапасына қойылатын талаптар. Туризм саласын дамытудағы мемлекеттік қолдау шаралары мен туристік инфрақұрылымды жетілдіру бағыттары.

5.1.15. Халықаралық туризм сыртқы экономикалық қатынастардың түрі ретінде

Халықаралық туризмнің арнайы ерекшеліктері, ішкі туризмнен айырмашылығы. Шетелдік туризмнің елдердің экономикалық дамуына әсері. Халықаралық туризмнің негізгі факторлары мен шарттары. Халықаралық туризмнің статистикасы. Халықаралық туризм дамуының қазіргі тенденциялары және әлемдік туристік ағымдардың географиясы. Халықаралық туристік ұйымдар және туризм дамуындағы олардың ролі.

5.2. ТУРИЗМ МЕНЕЖДМЕНТІ

«Туризм менеджменті» пәнінің **мақсаты** – туризм кәсіпорнын басқаруда, оның қызметінің тиімділігін арттыру үшін студенттерде теориялық білім мен практикалық дағдылар жүйесін қалыптастыру.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

«Туризм менеджменті» пәні бойынша **оқыту нәтижелері:**

– Менеджмент функцияларының мәні мен өзара байланысы, ұйымдық құрылымдар, туристік индустриядағы басқарудың принциптері, әдістері, жүйесінің дамуы мен ерекшеліктерін қарастыру.

– Туризм және қонақжайлылық ұйымдарының қызметін жоспарлау, туристік нарықтағы тұтынушылық мотивацияны басқару мәселелері, ұйымдардың бәсекелестік артықшылықтарға қол жеткізу тәсілдері және туризм индустриясы кәсіпорындарының экономикалық қауіпсіз қызметінің стратегиясын түсіндіру.

– Туристік индустриядағы ұйымдастырушылық құрылымдар және басқару әдістерін қарастыру.

– Басқару шешімдерінің жіктемелік түрлерін, шешімді қабылдау тәсілдерін, басқару шешімдерінің ерекшеліктерін анықтау.

5.2.1 Менеджмент жүйесінің дамуы және оның туристік индустриядағы ерекшеліктері

Менеджмент түсінігі. «Менеджмент» ұғымын анықтаудың негізгі тәсілдері. Менеджмент қызмет түрі (функциясы) ретінде. Менеджмент ғылым ретінде. Менеджмент академиялық пән ретінде. Менеджементтің мәні мен рөлін анықтау тәсілдері. «Туристік индустрия» түсінігі. Менеджмент жүйесі мен ғылыми басқару мектебінің эволюциясы. Басқару мектептері.

5.2.2 Менеджменттің заманауи тәсілдері

«Жүйе» терминінің анықтамалары. Менеджменттегі жүйелік тәсіл. Процестік тәсіл.. Басқарудағы ситуациялық тәсіл. Ұйымның ашық жүйе ретіндегі моделі. Жүйелік және ситуациялық тәсілдердің ерекшеліктері.

5.2.3 Басқарушылық шешімдерді әзірлеу

Басқару шешімдерінің түрлері. Басқару шешімдерін әзірлеу процесінің технологиясы. Туристік индустрияда қызметті бақылау және үйлестіру. Интуитивті шешімдер. Пайымдауға негізделген шешімдер. Ұтымды шешімдер. Туристік индустрияда басқару шешімдерінің жіктелу белгілері . Басқарушылық шешімдерді әзірлеу процесі кезеңдері. Басқарушылық шешімдер қабылдаудың тұжырымдамалық моделінің негізіндегі тұжырымдар. Шетелдік ұйымдарда басқару шешімдерін қабылдауда қолданылатын тәсілдер мен модельдер. Шешім қабылдау кезіндегі ерекше жағдайлар. Басқарушылық шешімдер қабылдаудағы қателіктер. Үйлестіру қызметі. Ұйымның субъектілері мен басқару объектілерінің бірлескен қызметін іске асырудың, үйлестірудің және реттеудің негізгі принциптері:

5.2.4 Туристік индустриядағы басқару әдістері мен стильдері

Басқару әдістері. Басқарудың экономикалық әдістері. Материалдық мотивация түрлері. Басқарудың ұйымдастырушылық және әкімшілік әдістері. Басқарудың әлеуметтік-психологиялық әдістері. Топтық жұмыс әдістері. Ұйымның қаржылық жағдайы; Тұтынушылар ұйымдар және өткізу нарықтары; Ішкі бизнес-процестер; Ұйымның және оның қызметкерлерінің дамуы. Туризм индустриясы ұйымдарындағы кірістерді басқарудың Жеке мүмкін тәсілдері. Басқару стильдері. Көшбасшылық стильдер. Авторитарлық стиль. Демократиялық стиль.

5.2.5 Туристік индустриядағы билік, ықпал, көшбасшылық

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Туристік индустриядағы билік пен ықпал ету нысандары. Көшбасшылық теориясын қолданудың жалпы мәселелері. Биліктің жеке негізі. Анықтамалық билік. Басшының сараптамалық күші. Заңды билік. Ақпараттың күші. Билікке деген қажеттілік. Биліктің ұйымдастырушылық негізі. Әріптестік ықпал ету нысандары. Серіктестік ықпалдың негізгі тәсілі. Көшбасшы. Көшбасшылық қабілеттері. Көшбасшылықтың тиімділігін анықтайтын белгілер, дағдылар. Көшбасшылық қасиеттер жиынтығы. Мінез-құлық тәсілі. Туризм индустриясындағы көшбасшылық мәселелері.

5.2.6 Туристік индустриядағы менеджмент функциялары

Басқару функцияларының мәні. Туризм саласындағы жоспарлау қызметтері. Туризм саласындағы қызметті ұйымдастыру. Туристік индустрияны ұйымдастыру деңгейі. Болжам. Болжау. И.Г. Мельникова ұсынған Болжам түрлерінің классификациясы. Болжамды әзірлеу кезеңдері. Туристік индустрия ұйымдарының қызметін жоспарлаудың өзіндік ерекшеліктері. Туризм индустриясын ұйымдастыруды жоспарлаудың негізгі міндеттері. Жоспарлау әдістері. Жоспар жүйесінің негізгі мақсаты. Ұйымдастыру. Басқарудың ұйымдық құрылымы. Халықаралық деңгейде туристік индустрияны басқаруды ұйымдастырудың үш моделі.

5.2.7 Туристік кәсіпорын қызметінің ұйымдық-құқықтық негіздері

Туристік кәсіпорын шаруашылық жүргізуші субъект ретінде. Туристік кәсіпорынның микро және макроортасының сипаттамасы.Туристік кәсіпорынның миссиясы мен мақсаттарын анықтау.Туристік кәсіпорынның ұйымдық-құқықтық нысанын таңдауды анықтайтын факторлар

Құрылтай құжаттарын әзірлеу, кәсіпорынды мемлекеттік тіркеу және ұйымдастырушылық рәсімдеу. Туристік кәсіпорынның кеңсесіне және қызметкерлеріне қойылатын талаптар. Туристік кәсіпорынның қызметін тоқтату.

5.2.8 Турды қалыптастыру, жылжыту және іске асыру

Турды жобалау және оның мәні, маңыздылығы. Турды қалыптастыру процесі. Жылжыту іс-шараларын жоспарлау ерекшеліктері. Турды жүзеге асыруды ұйымдастыру. Туроперейтингті бақылау және бағалау.

5.2.9 Туризмдегі келісім-шарттық қатынастар

Туристік ұйым мен тасымалдаушы арасындағы қатынастар. Әр түрлі туристік ұйымдар арасындағы қатынастар Туроператор мен қонақ үйлер арасындағы қатынастар (басқа орналастыру құралдары). Туроператорлар мен сақтандыру компаниялары арасындағы қатынастар. Туроператор мен оның серіктестері - қызметтердің жекелеген түрлерінің тікелей орындаушылары арасындағы өзге де қатынастар. Туристік ұйым мен турист арасындағы қарым-қатынас. Құқықтық актілер. Туризм саласындағы шарттар жүйесі. Туристік қызмет субъектілерінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған шарттар (сақтандыру шарты, ақылы күзет қызметтерін көрсету шарты).

5.2.10 Туристік индустрия кәсіпорындарының стратегиясы және тактикасы, өндірістік бағдарлама

Туристік индустрия кәсіпорындарындағы стратегиялық басқарудың мәні мен жалпы схемасы. Туристік индустриядағы қызметті стратегиялық талдау. Туристік индустрия кәсіпорындары пайдаланатын стратегиялар. Ұйымның өндірістік бағдарламасы.. Өндірістік

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

бағдарламаны жоспарлау. Туристік индустрия ұйымдарындағы стратегиялық талдаудың анықтамасы, объектісі, субъектісі, нысанасы, мақсаттары мен міндеттері. Франчайзинг стратегиялары.

5.2.11 Туристік индустрия ұйымдарында персоналды басқару

Туристік индустрия ұйымдарының менеджмент жүйесіндегі персоналды басқарудың ішкі жүйесінің рөлі. Туристік индустрия кәсіпорындарының персоналын басқарудың негізгі функциялары. Персоналды басқарудың ішкі жүйесінің терминологиясы мен құрамы. Кадр саясаты және персоналды басқару стратегиясы. Кадрлық әлеует. Еңбек нарығын талдау.

5.2.12 Туристік қызметтер нарығы және туристік қызметтерді тұтынушының мінез-құлық ерекшеліктері

Туристік қызметтер нарығында тұтынушылық мотивацияны басқару. Туристік қызметтер нарығында тұтынушылық мотивацияны қалыптастыру факторлары.Туризм түрлерінің жіктелуі. Туристік және рекреациялық ресурстар. Туристік-экскурсиялық ресурстар. Туристік қызметтер ерекшеліктері. Туристік қызмет көрсетудің мәні мен мазмұны.

5.2.13 Туризм менеджментінің шетелдік тәжірибесі

Сервистік экономика жағдайындағы басқару. Турфирмаларда басқаруды ұйымдастыру.

Қонақ үйлердегі менеджментті ұйымдастыру. Туризм индустриясындағы желілік бизнестің ерекшеліктері. Туризм индустриясындағы басқарушы компаниялар.

5.2.14 Қонақ үй персоналын басқару

Қызмет көрсету саласын ұйымдастырудағы адамның рөлі. Қонақ үй персоналын басқару.

Қонақжайлылық саласындағы кәсіби басқарушы-менеджерлерге қойылатын заманауи талаптар.

Қонақ үй персоналын басқарудағы және ынталандырудағы коммуникациялар. Жанжалдарды басқару.

5.2.15 Қонақ үй қауіпсіздігін басқару

Туризмдегі «қауіпсіздік» түсінігі. Қонақ үй қауіпсіздігі жүйесін құрудың негізгі принциптері. Қонақ үй бөлмелеріндегі ұрлық пен вандализмнің алдын-алу әдістері. Туроператорлар мен турагенттердің қызметінде қауіпсіздік техникасы жөніндегі нормалар, ережелер. Манилдық декларация. Инженерлік қызметтің техникалық бөлімшелері.

5.3 ТУРИСТІК-СПОРТТЫҚ ДАЙЫНДЫҚ

«Туристік-спорттық дайындық» пәнінің **мақсаты** – студенттерге туристтік жорықтарды ұйымдастыру тәсілдерін және туристтік маршруттарда кездесетін кедергілерден өту техникасы мен тактикасын тиімді қолдану бойынша білім беру. Пәнді оқыту барысында туристік жорықтарды ұйымдастыру әдістемесі, ережелері, қағидалары қарастырылады.

«Туристік-спорттық дайындық» пәні бойынша **оқыту нәтижелері:**

-Туризм саласындағы негізгі ұғымдарды зерттейді және талдайды, белсенді туризмге арналған прицептер туралы түсінік пен дағдыларды қалыптастырады;

-Белсенді туризм түрлері үшін туристік ресурстардың әлеуетін бағалайды және талдайды;

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

-Табиғи кедергілері бар туристік жорықтар мен маршруттарда әртүрлі әдістер мен құрал-жабдықтарды пайдалана отырып, туристердің қауіпсіздігін қамтамасыз ете алады;

-Белсенді туризм түрлеріне арналған өнімдерді әзірлейді және оларды әртүрлі топтарға ұйымдастырады.

5.3.1 Спорттық туризмнің түрлері, ерекшеліктері және даму перспективалары

Спорттық туризм ұғымы және мазмұны. Спорттық туризмнің негізгі мақсаты мен міндеттері. КСРО кезеңіндегі спорттық туризмнің қалыптасуы. Спорттық разрядтар мен атақтарды беру тәртібі. Маршруттардың күрделілік санаты және оның маңызы. Туристік топтарды қалыптастыру және ұйымдастыру ережелері. Спорттық туризмнің алғашқы төрт түрі Туризмнің жаңа түрлерінің пайда болуы (тау, авто, мото, спелеотуризм). Қозғалыстың белсенді түрлерін ұйымдастырудағы менеджердің рөлі.

5.3.2 Белсенді туристік саяхатқа арналған жабдықтың жалпы сипаттамасы

Туристік жабдықтың жалпы түсінігі және маңызы. Жеке және топтық жабдықтардың айырмашылығы. Арнайы жабдық түрлері және олардың қолданылуы. Жабдыққа қойылатын негізгі талаптар. Жабдықтың салмағы мен көлемін оңтайландыру принциптері. Қауіпсіздік және гигиеналық талаптардың сақталуы. Туристік сапардың сәттілігі мен жабдық сапасының өзара байланысы. Жабдықты дұрыс таңдаудың экономикалық және техникалық тиімділігі. Жеке және топтық жабдықтарды дайындаудың кезеңдері. Жабдықты тексеру, жөндеу және жетілдіру шаралары.

5.3.3 Спорттық жорықтарда түнеуді ұйымдастырудың ерекшеліктері

Бивак ұғымы және оның туристік жорықтардағы маңызы. Түнеу орындарын таңдауға қойылатын жалпы талаптар. Күндізгі демалыс алаңдарын ұйымдастыру ерекшеліктері. Судың қолжетімділігі және экологиялық қауіпсіздік принциптері. Таулы жорықтарда түнеуді ұйымдастыру ережелері. Таулы жерлерде қауіпсіздік және тактикалық шаралар. Шаңғы жорығындағы түнеу мен демалысты ұйымдастыру. Шаңғы туризміне арналған жабдықты дұрыс таңдау принциптері. Су жорықтарында бивак ұйымдастырудың негізгі талаптары. Жағалау мен су аймақтарындағы қауіпсіздік шаралары.

5.3.4 Спорттық жорықтардағы тамақтану ерекшеліктері мен ұйымдастырылуы

Тамақтану режимінің маңызы және тактикамен байланысы. Тамақтану тактикасы мен қозғалыс тактикасының өзара тәуелділігі. Турист ағзасының тағамға қажеттілігі және уақыт аралықтарының әсері. Дұрыс тамақтанудың негізгі қағидалары мен жүйелілігі. Туризмде қолданылатын тамақтану тәртібі (3 және 4 реттік тамақтану). Спорттық жорықтардағы ыстық және құрғақ тамақтану ерекшеліктері. Мәзір құрастыру және өнімдерді ұтымды пайдалану принциптері. Тамақ дайындауда ыдыс-аяқ пен аспаздық ұйымдастырудың рөлі. Түрлі климаттық және физикалық жағдайларда тамақтануды ұйымдастыру. Жол үстіндегі қысқа үзілістер кезіндегі жеңіл тамақ пен сусын түрлері.

5.3.5. Туристік жорықтардан өту кезінде рюкзактарды төсеу және орау ерекшеліктері

Туристік рюкзактың жалпы сипаттамасы және түрлері. Саяхатшыларға арналған рюкзактардың ерекшеліктері мен көлемі. Жорыққа арналған рюкзактардың құрылымы және артықшылықтары. Спорттық рюкзактардың түрлері мен қолдану аясы. Рюкзак салмағын дұрыс

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

орналастырудың негізгі қағидалары. Рюкзакты ораудың бірінші және екінші ережесі. Ауыр және жеңіл заттарды дұрыс орналастыру тәртібі (үшінші ереже). Рюкзакты тығыз және бос орынсыз жинау тәсілдері (төртінші ереже). Жоғарғы және сыртқы қалталарға қажетті заттарды орналастыру (бесінші және алтыншы ережелер).

5.3.6 Спорттық туризм жорықтарының техникасы және тактикасы

Белсенді туризм ұғымы және оның негізгі түрлері. Қазақстандағы белсенді туризмнің даму әлеуеті мен маңызы. Белсенді туризмнің дамуындағы негізгі кедергілер мен мамандар тапшылығы. Демалыс күнгі жорықтардың маңызы және маршруттық парақтың мазмұны. Туризм техникасы ұғымы және оның құрамдас элементтері. Кедергілерді еңсеру әдістері мен қауіпсіздік құралдарын қолдану. Туризм тактикасы ұғымы және оның негізгі мақсаттары. Жорық алдындағы тактикалық дайындық кезеңдері. Жорық барысындағы тактикалық шешімдер және олардың жүзеге асырылуы. Тактикалық қателер мен олардың салдары, қосымша және апаттық маршруттар

5.3.7 Туристік маршруттарда кездесетін кедергілерінің жіктелуі

Табиғи кедергілердің мәні және олардың туризм түрлеріне қарай жіктелуі. Жаяу туризмдегі табиғи кедергілер: батпақтар, ормандар, өзендер және шөпті беткейлер. Тау туризміндегі негізгі кедергілер және оларды еңсеру техникасы. Соқпақпен жүру ережелері мен қозғалыс ритмі. Шөпті беткейлер мен мореналарда қозғалу ерекшеліктері. Қарлы және мұзды беткейлерде қозғалу техникасы. Тік беткейлер мен траверс кезіндегі қозғалыс ережелері. Құлау кезіндегі қауіпсіздік және өзін-өзі ұстап қалу әдістері. Су кедергілерін еңсеру әдістері: өткел, көпір және жүзу құралдары. Асулар мен табиғи кедергілердің күрделілігін бағалау критерийлері

5.3.8 Спорттық туризммен айналысу кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету

Қауіпсіздіктің туризмдегі маңызы. Қауіпсіздік шараларын қамтитын дайындық бағыттары. Туризмдегі жарақаттар мен жазатайым оқиғалардың себептері. Жазатайым оқиғалардың тікелей себептері. Апатқа ықпал ететін себептердің үш тобы. Қауіпсіздікті қамтамасыз етудің қарапайым құралдары. Негізгі арқан түйіндері. Арқанмен және сақтандырумен жұмыс тәсілдері. Қауіпсіздікті қамтамасыз етудің ұйымдастырушылық аспектілері.

5.3.9 Медициналық қамтамасыз ету және алғашқы медициналық көмек

Туризмдегі алғашқы медициналық көмектің ерекшелігі. Жеке қауіпсіздік пен топтық жауапкершілік. Жетекшінің қатысушылар денсаулығын бақылауы. Отын дайындау және ас әзірлеу кезіндегі қауіпсіздік ережелері. Арқанмен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары. Сырқатты тасымалдау әдістері. Суға кеткен адамға алғашқы медициналық көмек. Күйік кезіндегі алғашқы медициналық көмек. Химиялық күйіктер кезінде көмек көрсету тәсілдері. Қан кетудің түрлері және сипаттамасы. Қан кетуді тоқтату тәсілдері. Турист гигиенасы және өзін-өзі күту шаралары.

5.3.10 Іздестіру - құтқару жұмыстарын ұйымдастыру және жарақат алушыны тасымалдау

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Құтқару техникасының мәні мен маңызы. Құтқару жұмыстарының ұйымдастырылуы. Импровизацияланған құралдарды қолдану ерекшелігі. Рельефке байланысты құтқару әдістері. Қар көшкіні жағдайындағы іздеу жұмыстарының техникасы. Өзендер мен су айдындарында іздеу жұмыстарының тәртібі.

5.3.11 Қоғамдық туристік-спорттық ұйымдардың құрылымы мен қызметі

Жорықтар мен саяхаттарды бақылау жүйесі. Күрделі маршруттар туралы хабарлау тәртібі. Туристік топтардың бақылау-іздестіру қызметімен байланысы. Туристік-өлкетану бірлестіктерінің негізгі нысандары. Туристік ұйымдардың негізгі қызмет бағыттары. Туристік даярлық мектептерін өткізу. Спорттық жорықтарды ұйымдастыру және өткізу. Туристік-спорттық жарыстарды өткізу. Жыл сайынғы туристік слеттерді ұйымдастыру. Тур клубындағы МКК қызметі.

5.3.12 Жорық жетекшісі, оның жауапкершілігі және қатысушылардың міндеттері

Туристік топтағы міндеттердің маңызы. Маршруттың күрделілігі мен міндеттердің бөлінуі. Топ басшысының негізгі жауапкершілігі. Дәрігер мен алғашқы көмек көрсету рөлі. Реммастердің техникалық қызметі. Хронометр-шежірешінің жазба жүргізу міндеті. Қаржыгердің қаржылық есепті ұйымдастыруы. Фотографтың жорықты құжаттау міндеті. Штурманның бағдарлау және бағытты анықтау қызметі. Экскурсовод пен экологтың ақпараттық және экологиялық жауапкершілігі.

5.3.13 Спорттық жорықтарды жоспарлау және ұйымдастыру

Туристік жорықты дайындаудың бастапқы кезеңі. Саяхат аймағын дұрыс таңдаудың маңызы. Картографиялық материалмен қамтамасыз етілуі. Карта және басқа материалдармен жұмыс істеу дағдылары. Маршрутты әзірлеу және күнтізбелік жоспар құру. Топтың өмірін қамтамасыз ету мәселелері. Ландшафт ерекшеліктерін ескеру қажеттілігі. Аймақтың климаттық жағдайларын зерттеу. Спорттық және техникалық сипаттамаларды талдау. Жорыққа дайындықтағы кешенді тәсілдің рөлі.

5.3.14 Күрделілігі 1-2 санаттағы жорықтарды ұйымдастыру және өткізу ерекшеліктері

Спорттық туризмнің мәні мен ерекшелігі. Спорттық туризмнің мақсаттары мен міндеттері. Спорттық туризмнің олимпиадалық емес сипаты. Бірыңғай спорттық классификация жүйесі. Спорттық жорықтардың күрделілік санаттары. Жорықтарды классификациялау және бағалау принциптері. Спорттық туристік топтардың құрамы мен дайындық деңгейі. Туризм саласындағы спорттық жарыстардың түрлері. Кросс-жорықтар мен кедергілер жолағының мазмұны. Спорттық бағдарлау және салауатты өмір салтының қалыптасуы.

5.3.15 Жорық есебін өткізу және разряд кітапшаларын ашу

Жорық басшысының міндеттері және РМКК тіркеуі. Спорттық жорықтарды тіркеу тәртібі. Жорық туралы есептің маңызы мен рөлі. Туристік есептің мақсаты мен мазмұны. РМКК-ның есептерді бағалау және бекіту функциялары. Туристік есептер кітапханасының ақпараттық маңызы. Жорық туралы есептің құрылымы мен мазмұндық талаптары. Маршруттың күрделілігі мен топ біліктілігін сәйкестендіру. Жазбаша және ауызша есептердің айырмашылығы. Маршруттың техникалық сипаттамасын толтыру ережелері.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

6. КЕШЕНДІ ЕМТИХАН СҰРАҚТАРЫ

6.1. «Туризм негіздері» пәні бойынша кешенді емтихан сұрақтары:

1. Бос уақыттың функциялары мен адам өміріндегі орнын анықтаңыз.
2. Рекреациялық іс-әрекет ұғымын түсіндіріп, оның аумақтық бөлінуін (күнделікті, апталық, жылдық рекреация) сипаттаңыз.
3. Рекреацияны адамның тұрақты тұрғылықты жерінен тыс жердегі қызметі ретінде түсіндіріңіз.
4. Демалыс, рекреация, туризм және экскурсия ұғымдарының арақатынасын салыстырыңыз.
5. Рекреациялық қажеттіліктер ұғымын түсіндіріп, олардың рекреациялық іс-әрекетті ұйымдастырудағы маңызын негіздеңіз.
6. Қоғамдық, топтық және жеке рекреациялық қажеттіліктердің өзара әрекетін талдап, оларды зерттеудің бағыттары мен әдістерін сипаттаңыз.
7. Рекреациялық іс-әрекетті психоэмоциялық құбылыс ретінде сипаттаңыз.
8. Рекреациялық іс-әрекеттің аумақтық рекреациялық жүйелердегі (ТРЖ) жүйе құраушы фактор ретіндегі рөлін түсіндіріңіз.
9. Еңбек тәртібі мен демалыс тәртібінің арақатынасын талдаңыз.
10. Рекреациялық іс-әрекеттің негізгі қоғамдық функцияларын жіктеңіз.
11. Рекреациялық қызмет көрсетудің материалдық емес өндіріс саласы ретіндегі ерекшеліктерін сипаттаңыз.
12. Рекреациялық жүйе мен аумақтық рекреациялық жүйе ұғымдарының арақатынасын салыстырыңыз.
13. Рекреациялық сала мен туризм индустриясының өзара байланысын түсіндіріп, рекреациялық саланың ерекшеліктерін анықтаңыз.
14. Рекреациялық зерттеудің пәнаралық сипатын және рекреациялық географияның қоғамдық-географиялық ғылым ретіндегі орнын түсіндіріңіз.
15. Рекреациялық географияда қолданылатын негізгі ұғымдарды атаңыз.
16. Рекреациялық іс-әрекеттер бойынша статистикалық есеп беру тәсілдерін сипаттаңыз.
17. Аумақтық рекреациялық жүйені (ТРЖ), оның құрамдас бөліктерінің байланыстарын және қызмет көрсетуді жүйелік талдау тұрғысынан талдаңыз.
18. Демалыс географиясы ұғымын түсіндіріп, рекреациялық география мен туризм географиясының зерттеу объектісі мен пәнін салыстырыңыз.
19. Туризм географиясының негізгі ұғымдары мен терминдерін атап, «туризм» және «турист» атауларының шығу тегін түсіндіріңіз.
20. Туризм мен туристер туралы қазіргі көзқарастарды сипаттаңыз.
21. Саяхаттаушы тұлғалар мен уақытша келушілерді ажыратыңыз.
22. Демалыс пен туризмнің даму алғышарттарын, ресурстарын және рекреациялық әлеует ұғымын түсіндіріңіз.
23. Туристік-рекреациялық ресурстардың аттрактивтілігі ұғымын түсіндіріңіз.
24. Қазіргі туризмнің жіктелуін сипаттап, бірыңғай жіктеу тәсілінің қалыптасуындағы күрделілікті түсіндіріңіз.
25. Рекреациялық, іскерлік, діни және этникалық туризм түрлерін салыстырыңыз.
26. Демалыс пен туризмді дамытудың табиғи және әлеуметтік-экономикалық алғышарттарының туристік-рекреациялық ресурстарға айналуын түсіндіріңіз.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

27. Табиғи, әлеуметтік-экономикалық және туристік-рекреациялық ресурстарды жіктеп, олардың туризм дамуындағы рөлін бағалаңыз.

28. Демалыс пен туризм мақсаттары үшін туристік-рекреациялық ресурстардың жарамдылығын бағалау тәсілдерін сипаттаңыз.

29. Табиғи рекреациялық ресурстарды бағалаудың медициналық-биологиялық, психологиялық-эстетикалық және технологиялық түрлерін салыстырыңыз.

30. Ғылыми негізделген туристік аудандастырудың туризмді аумақтық ұйымдастыру мен тиімді дамытуға ықпалын негіздеңіз.

31. «Рекреациялық аудан» және «туристік аудан» ұғымдарын салыстырып, олардың тарихи эволюциясын сипаттаңыз.

32. Туризм индустриясы ұғымын түсіндіріп, туристік кәсіпорындардың туристік қызмет өндірудегі рөлін анықтаңыз.

33. Туроператорлар мен турагенттердің қызметтерін салыстырып, туристік кәсіпорындардың ерекшеліктерін сипаттаңыз.

34. Туристік сұраныстың материалдық-тұрмыстық және мәдени-танымдық қажеттіліктерді қанағаттандыратын қызметтер мен тұтыну заттары кешеніне сұраныс ретіндегі мәнін түсіндіріңіз.

35. Туристік сұраныстың қалыптасуына әсер ететін факторларды талдаңыз.

36. Туристік ұсынысты туристік құндылықтар мен көрсетілетін қызметтердің жиынтығы ретінде сипаттаңыз.

37. Туристік шаруашылықты туристік ұсыныстың негізгі элементі және өзара байланысты секторлар кешені ретінде сипаттаңыз.

38. Экономика саласы ретіндегі туризмнің ерекшеліктерін, оның ішінде туристік өнімді өндіру мен тұтынудың өзара байланысын түсіндіріңіз.

39. Туризмнің табиғи және әлеуметтік-мәдени ортаға оң және теріс әсерлерін талдаңыз.

40. Тұрақты туризмнің ЮНВТО және ЮНЕП тұжырымдаған 12 мақсатының мазмұны мен маңызын түсіндіріңіз.

41. Туристік өнімнің мәнін, құрамдас бөліктерін және жобалау кезеңдерін сипаттаңыз.

42. Туристік қызмет нарығының институционалдық құрылымын және оның негізгі қатысушыларын талдаңыз.

43. Қазақстан Республикасында туристік қызметті мемлекеттік реттеудің мақсаттарын, әдістері мен құралдарын сипаттаңыз.

44. Туристік маршруттардың негізгі түрлерін және олардың жіктелу ерекшеліктерін салыстырыңыз.

45. Халықаралық туризмнің ерекшеліктерін анықтап, оны ішкі туризммен салыстырыңыз.

46. Шетелдік туризмнің елдердің экономикалық дамуына әсерін бағалаңыз.

47. Халықаралық туризмнің дамуына ықпал ететін негізгі факторлар мен шарттарды жіктеңіз.

48. Халықаралық туризмнің қазіргі жағдайы мен дамуындағы негізгі үрдістерді статистикалық деректер негізінде талдап, дәлелді қорытындылар жасаңыз.

49. Халықаралық туризм дамуының қазіргі тенденцияларын және әлемдік туристік ағымдардың географиясын талдаңыз.

50. Халықаралық туристік ұйымдарды атап, олардың туризмді дамытудағы рөлін бағалаңыз.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

6.2. «Туризм менеджменті» пәні бойынша кешенді емтихан сұрақтары:

1. Туризм басқару объектісі ретінде: туризмнің негізгі түсініктері мен басқару категорияларын сипаттаңыз.
2. Туризм менеджментін дамытудың негізгі кезеңдерін атаңыз.
3. Ғылыми басқару мектептерінің негізгі тұжырымдамаларын түсіндіріңіз.
4. Туризмді басқару жүйесінің құрылымы мен мазмұнын сипаттаңыз.
5. Экономика мен туризмнің өзара әрекетін түсіндіріңіз.
6. Туризмнің басқару объектісі ретіндегі ерекшеліктерін сипаттаңыз.
7. Туристік сұраныстың негізгі ерекшеліктерін сипаттаңыз.
8. Туристік аймақ ұғымының мазмұнын, құрылымдық элементтерін және туризм индустриясындағы рөлін түсіндіріңіз.
9. Туристік ұйымдардың құрылымын сипаттаңыз.
10. Туристік кәсіпорындардың бастапқы және қайталама қызметтерін ажыратыңыз.
11. Туристік делдалдардың қызметін, туристік нарықтағы орнын және түрөнімді қалыптастыру мен өткізудегі маңызын түсіндіріңіз.
12. Туристік ұйымдардың негізгі функцияларын сипаттаңыз.
13. Менеджменттің жалпы және жеке принциптерін түсіндіріңіз.
14. Туризмді басқару құрылымының түсінігін, элементтері мен деңгейлерін сипаттаңыз.
15. Туристік ұйымдағы көлденең және тік еңбек бөлінісінің ерекшеліктерін түсіндіріңіз.
16. Ресми және бейресми ұйымдардың ерекшеліктерін салыстырыңыз.
17. Менеджмент функцияларының мәні мен өзара байланысын түсіндіріңіз.
18. Жоспарлау функциясының мәні мен маңызын түсіндіріңіз.
19. Жоспарлау принциптерін, процесін, жоспарлардың формалары мен түрлерін сипаттаңыз.
20. Менеджменттегі ұйымдастырушылық функцияның мәнін, негізгі қағидаларын және ұйым қызметін тиімді үйлестірудегі рөлін түсіндіріңіз.
21. Мотивацияны басқару функциясы ретінде сипаттап, оның түрлері мен теорияларын түсіндіріңіз.
22. Бақылау функциясының кезеңдері мен түрлерін сипаттаңыз.
23. Менеджерге қойылатын талаптарды, билік пен ықпалдың мәнін және менеджер беделінің маңызын түсіндіріңіз.
24. Басқару стилінің мәнін және демократиялық басқару стилінің ерекшеліктерін сипаттаңыз.
25. Авторитарлық басқару стилінің ерекшеліктерін сипаттаңыз.
26. Либералды басқару стилінің ерекшеліктерін сипаттаңыз.
27. Басқару шешімдерінің мазмұны мен түрлерін сипаттаңыз.
28. Басқару шешімдерін қабылдау процесінің кезеңдерін түсіндіріңіз.
29. Шешім қабылдаудың негізгі әдістерін сипаттаңыз.
30. Басқару әдістерінің түсінігін ашып, оларды жіктеңіз.
31. Басқарудың ұйымдастырушылық және әкімшілік әдістерін сипаттаңыз.
32. Басқарудың экономикалық әдістерінің мазмұны мен ерекшеліктерін түсіндіріңіз.
33. Басқарудың әлеуметтік-психологиялық әдістерінің мазмұны мен ерекшеліктерін түсіндіріңіз.
34. Өзін-өзі басқару ұғымын, оның басқару жүйесіндегі орнын және жеке тұлғаның

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

кәсіби тиімділігін арттырудағы маңызын түсіндіріңіз.

35. Іскерлік кездесулердің міндеттері мен жіктелуін сипаттаңыз.
36. Іскерлік кеңестерді ұйымдастыру және өткізу технологиясын түсіндіріңіз.
37. Іскерлік келіссөздерге дайындық кезеңдерін және келіссөз кезіндегі мінез-құлық ережелерін сипаттаңыз.
38. Келіссөздер кезінде жиі кездесетін қателіктерді анықтаңыз.
39. Жанжалдың табиғатын, моделін және туындау себептерін түсіндіріңіз.
40. Қақтығыстардың негізгі түрлерін жіктеңіз.
41. Қақтығыстарды шешудің әдістері мен стратегияларын сипаттаңыз.
42. Қақтығыстарды басқару кезінде жиі кездесетін қателіктерді анықтаңыз.
43. Стресстің мәнін, түрлері мен туындау себептерін түсіндіріңіз.
44. Стресстің даму кезеңдері мен негізгі белгілерін сипаттаңыз.
45. Іскерлік қарым-қатынастың мәні мен формаларын сипаттаңыз.
46. Туристік қызметтегі қарым-қатынас өнерінің ерекшеліктерін және қарым-қатынасты ұйымдастыру тәсілдерін түсіндіріңіз.
47. Персоналды басқару жүйесінің мазмұнын, негізгі әдістері мен функцияларын және ұйым тиімділігін арттырудағы рөлін түсіндіріңіз.
48. Қызметкерлерді бағалаудың негізгі әдістерін сипаттаңыз.
49. Қызметкерлер қозғалысының түрлері мен кәсіби даму ерекшеліктерін түсіндіріңіз.
50. Туризм менеджментінің әлеуметтік тиімділігінің мәні мен көрсеткіштерін сипаттаңыз.

6.3. «Туристік-спорттық дайындық» пәні бойынша кешенді емтихан сұрақтары:

1. Спорттық туризмнің негізгі түрлерін атаңыз.
2. Спорттық туризм ұғымының мәнін түсіндіріңіз.
3. Спорттық туризмнің күрделілік категорияларын атаңыз.
4. Жеке, топтық және арнайы туристік жабдықтардың ерекшеліктерін сипаттаңыз.
5. Тау жорықтарында тамақ дайындауға арналған жабдықтарды атаңыз.
6. Бірінші күрделілік категориясындағы жорыққа қажетті жеке жабдықтарды атаңыз.
7. Бивуак ұғымының мәнін түсіндіріңіз.
8. Жорық кезінде түнейтін орынға қойылатын негізгі талаптарды сипаттаңыз.
9. Тау жорықтарында түнейтін орынды ұйымдастыруға қойылатын талаптарды атаңыз.
10. Жорық кезінде тамақтануды ұйымдастырудың негізгі ерекшеліктерін түсіндіріңіз.
11. Жорықтағы ас мәзіріне қойылатын негізгі талаптарды сипаттаңыз.
12. Жорық кезінде су ішу режимінің ерекшеліктерін түсіндіріңіз.
13. Туристік рюкзактардың негізгі түрлерін атаңыз.
14. Туристік рюкзактың құрылымы мен негізгі ерекшеліктерін сипаттаңыз.
15. Рюкзактың қажетті көлемін есептеу тәсілін түсіндіріңіз.
16. Туристік жорық техникасы мен тактикасы ұғымдарының мәнін түсіндіріңіз.
17. Спорттық жорықтың негізгі мақсаттарын атаңыз.
18. Маршруттық кітапшаның негізгі бөлімдері мен мазмұнын сипаттаңыз.
19. Туристік маршруттарда кездесетін табиғи кедергілердің түрлерін атаңыз.
20. Шартты топографиялық белгілердің негізгі түрлері мен мағынасын сипаттаңыз.
21. Ономастика және топонимика ұғымдарының мәнін түсіндіріңіз.
22. Туристік маршрутта сақталуға тиіс жалпы ережелерді атаңыз.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

23. Туристік маршруттарды жоспарлаудың негізгі әдістерін сипаттаңыз.
24. Туризмде қолданылатын түйіндердің негізгі түрлерін атаңыз.
25. «Туристік жабдық» ұғымының мәнін түсіндіріңіз.
26. Туристік жорықтардағы жазатайым оқиғалардың тікелей себептерін атаңыз.
27. Алғашқы медициналық көмек көрсетудің негізгі қағидаларын түсіндіріңіз.
28. Сынықтардың негізгі түрлерін және олардың белгілерін сипаттаңыз.
29. Жорыққа қатысушының жарақат алуына әкелетін жағдайларды атаңыз.
30. Суға кеткен қатысушыға алғашқы көмек көрсету кезеңдерін сипаттаңыз.
31. Туризмдегі құтқару техникасының мәні мен маңызын түсіндіріңіз.
32. Туристік жорықтарда зардап шеккен адамды тасымалдау әдістерін атаңыз.
33. Туристік ұйымдар белгілерінің негізгі түрлері мен жіктелуін сипаттаңыз.
34. Туристік клубтардың негізгі мақсаттары мен міндеттерін түсіндіріңіз.
35. Қазақстан Республикасындағы қоғамдық бірлестіктер қызметін реттейтін заңнаманың негізгі ережелерін сипаттаңыз.
36. Спорттық туристік жорық жетекшісіне қойылатын талаптарды атаңыз.
37. Туристік топ құрамындағы дәрігерге немесе медициналық көмекке жауапты тұлғаға қойылатын талаптарды сипаттаңыз.
38. «Штурман» ұғымының мәні мен туристік топтағы қызметін түсіндіріңіз.
39. Категориялық жорық ұғымының мәнін түсіндіріңіз.
40. Спорттық жорықты ұйымдастырудың негізгі қағидаларын атаңыз.
41. Спорттық жорыққа қолайлы маршрутты таңдау критерийлерін анықтаңыз.
42. Спорттық жорықтардың күрделілік деңгейлерін жіктеу белгілері бойынша салыстырыңыз.
43. Үшінші күрделілік категориясындағы тау жорығына қойылатын негізгі талаптарды талдаңыз.
44. Тау асуларын күрделілік деңгейлері мен өту ерекшеліктері бойынша жіктеңіз.
45. РМКК ұғымын түсіндіріп, оның спорттық жорықтарды ұйымдастырудағы қызметін сипаттаңыз.
46. Туристік маршруттан өткеннен кейін дайындалатын есептік және өзге де құжаттарды анықтаңыз.
47. Спорттық жорыққа қатысушылар мен жетекшілерге қойылатын талаптарды салыстырыңыз.
48. Туристік топтың материалдық жабдықтарын мақсатына қарай жіктеңіз.
49. «Полиспаст» жүйесінің жұмыс істеу принципін және оны құтқару жұмыстарында қолдану тәсілдерін түсіндіріңіз.
50. Саяхатқа әсер ететін объективті және субъективті факторларды салыстырыңыз.

7. ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР

Негізгі әдебиеттер:

1. Ешенкулова Г.И. Основы туризмологии: учебник. Астана: ЕНУ инеми Л.Н.Гумилева, 2017. - 385 с.
2. Баяндинова А.М., Подсухина О.В. Основы туризмологии: учебное пособие. Алматы: Эверо, 2022.- 216 с.
3. Быстров С.А. Организация туристской деятельности: учебное пособие. Москва: Инфра-М, 2019.- 399 с.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

4. Уч. 2019 - 236 с.(П) / Л.В.Баумгартен - М.:Вуз.уч.,НИЦ ИНФРА-М.

5. Менеджмент в туристских организациях: Уч.пос. 2019.-193 с..-(ВО)(П)/ П.В.Большаник-М.:НИЦ ИНФРА-М,

6. Менеджмент негіздері. Оқулық. Б.Жакенова., Л.Мақсатова. 2018. 248б

7. Менеджмент в сервисе и туризме: Уч.пос. 2021 - 284 с.(ВО)(П) / В.М.Пищулов - 3 изд. - М.:НИЦ ИНФРА-М,

8. Менеджмент туризма: Учебник, 2021.- 282с. / - Мотышина М.С., Большаков А.С., Михайлов В.И.: Издательство Юрайт. Менеджмент в сервисе и туризме: Уч.пос. 2021.- 366с(О) / Н.А.Зайцева, - 3 изд.-М.:НИЦ ИНФРА-М,

9. Менеджмент в социально-культурном сервисе и туризме. Учебник. 2019.- 282с. / - Мотышина М.С. : Издательство Юрайт.

10. Менеджмент гостеприимства: Уч.пос. 2021.-512 с..-(СПО)(П)/ Е.Н.Кнышова-М.:ИД ФОРУМ, НИЦ ИНФРА-М.

11. Менеджмент в социально-культурной сфере. Учебник и практикум. 2021.- 370 с./ С.Г. Коленько.- Москва: Юрайт

12. Практикум по менеджменту туризма. Учебное пособие. 2021.- 168 с. / Зайцева Н.А.- 2-е изд., испр.- Москва: Инфра-М.

13. Менеджмент. Теория и практика Казахстана. Тулембаева А.Н. Учебное пособие. 2015.- 572 с./.- Алматы: Алматы Менеджмент Университет,

14. Имангулова Т.В., Жақсыбекова Д.К., Туризмдегі жобаларды басқару: оқу құралы, 2021.

15. Ақтымбаева А.С., Асипова Ж.М. Туроперейтинг: тұжырымдамалық механизмдері Монография, Алматы: Қазақ университеті, 2020.

16. Асқаров, Ә. Аспантау немесе альпинизм ақиқаты [Мәтін]: ғұмырнамалық деректі хикаят / Ә. Асқаров.- Астана: Фолиант, 2017.- 92 б.

17. Вяткин, Л.А. Туризм и спортивное ориентирование [Текст]: учебник / Л.А. Вяткин. 8-е изд., стереотип. Москва: Издательский центр "Академия", 2017.- 224 с.

Қосымша әдебиеттер:

1. Имангулова Т.В, Жақсыбекова Д.К. Туризмология негіздері: оқу құралы.- Алматы: ҚазСТА, 2016.- 124 б.

2. Доскараев Б.М, Иргебаев М.И, Алтынбек Е.Т. Туризмнің жалпы негіздері: оқу құралы.- Алматы: Лантар Трейд, 2021.- 110 б.

3. Акентьева С.И, Игнатева В.В, Петрова Г.В. Организация туристской индустрии: учебник.- 4-е изд.- Москва: М.:Издательский центр "Академия", 2021.- 320 с.

4. Анарбаев А.К. Туризм: оқу құралы.- Түркістан: Тұран, 2017.- 114 б.

5. Баранова А.Ю. Теория развития экономических интересов обьектов туризмологии: монография.- Москва: Инфра-М, 2017.- 150 с.

6. Грошев И.В. Туризм для лиц пожилого возраста: монография.- Москва: Инфра-М, 2020.- 303 с.

7. Туризмология негіздері. Алиева Ж.Н. https://library.psu.kz/index.php?option=com_lib&b_id=473&lang=rus

8. Кузьменко Ю.В. Музеи как объекты туристского показа. Учебно-методическое пособие-Алматы: Эверо, 2022. -120 с.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

9. Е.Л. Писаревский. Основы туризма. учебник, М: Федеральное агентство по туризму, 2014.-384с.
https://www.russiatourism.ru/data/File/news_file/2014/PISAREVSKIY_Osnovi%20turizma.pdf

10. Бгатов, А.П. Безопасность в туризме [Текст]: учебное пособие / А.П. Бгатов.- 2-е изд., доп. и перераб. Москва: Инфра-М, 2021.- 175 с.

11. Константинов, Ю.С. Детско-юношеский туризм [Текст]: учебное пособие / Ю.С. Константинов. 2-е изд. доп.- Москва: Юрайт, 2019.- 401 с.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.